

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. การบริหารงาน โรงเรียน
2. การพัฒนานุเคราะห์
3. การวิจัยในชั้นเรียน
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
5. บริบทของโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ซึ่งมีหลักการปฏิบัติว่า นอกจากการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ถือปฏิบัติแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการหรือบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ที่ยึดหลักทั้งนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งวิธีการในการบริหารงานในโรงเรียนให้ครอบคลุมงานการบริหารใน 4 งาน มีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 32-42)

1. การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มุ่งให้การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาคำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อกูล การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1 เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐาน และมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

1.3 เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน จัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.4 เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

สรุป การบริหารวิชาการ เป็นการบริหารงานในภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล การเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การสื่อสาร การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริม และสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรหน่วยงานและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความอิสระ ในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลลัพธ์ และบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดการหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดการหารายได้ จากบริการมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผล

ให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อให้สถานศึกษาด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้

2.2 เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ

2.3 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

สรุป การบริหารงบประมาณ เป็นการบริหารงานในภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำ และเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงินและการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้ สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้าน การบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลัก ธรรมชาติบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผล ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

3.1 เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมชาติ

3.2 เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและจิตสำนึก ในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบ

3.3 เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตาม ศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

3.4 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐาน วิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะมีผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุป การบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารงานในภารกิจเกี่ยวกับการ วางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้าง

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและรักษาวินัย การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริหารองค์กร ให้บริการอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยยึดบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหาร การศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารที่ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้ การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2 เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษา ต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ที่ดีเลื่อมใส ศรัทธาและให้การ สนับสนุน การจัดการศึกษา

สรุป การบริหารทั่วไป เป็นการบริหารงานในภารกิจเกี่ยวกับการ ดำเนินงาน ธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและ พัฒนาศูนย์งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียนการส่งเสริมและประสานงานจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม อรรถาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา การสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานงานราชการกับเขตพื้นที่ การศึกษาและในหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานงานราชการกับ เขตพื้นที่การศึกษาและในหน่วยงานอื่น การจัดการระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

การพัฒนาบุคลากร

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

ความหมายของการพัฒนาบุคลากร มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังต่อไปนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 80-8) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีคำที่นำมาใช้อยู่ 2 คำในกระบวนการพัฒนา คือ การฝึกฝน (Tanning) กับการให้การศึกษา (Educating)

1. การฝึกฝน หมายถึง การเพิ่มความถนัด ทักษะ และความสามารถ เฉพาะอย่างในการทำงาน

2. การศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ มโนทัศน์รวมทั้งทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับงานที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะด้วยธรรมชาติในการทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม

แถวทอง มาตะยะโค (2543 : 18) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

คณิงนิจ กองผาพา (2543 : 7) การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานให้ได้ผลงานตามที่หน่วยงานต้องการ หรือให้ได้ผลงานที่ดีกว่าเดิม โดยการพัฒนามีวิธีการหลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงานการพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน การพัฒนาตนเองและการพัฒนาบุคคล โดยกระบวนการบริหาร

พันธ์นิภา แยมชุตติ (2544 : 12) ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติ และความตั้งใจในการปฏิบัติของบุคลากร รวมถึงการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งผลให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พยอม วงศ์สารศรี (2544 : 146) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ให้มีคุณภาพ ประสพผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร การจะบรรลุและผลการพัฒนา ดังกล่าวผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาจำเป็นต้องวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุมทิศ การสอนงานและการฝึกอบรม

ศุควาดี คีอินทร์ (2547 : 24) ได้อธิบายความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะ ความสามารถ ประสิทธิภาพทัศนคติต่อการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่ใช้กลยุทธ์พัฒนาคน ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 52 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่าให้กระทรวงส่งเสริมการพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดกองทุนพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 48-49)

กฤษณ ชนาพงศธร (2544 : 169-171) กล่าวถึงความสำคัญหรือประโยชน์ของการพัฒนาบุคลากร สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรช่วยทำให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และมีการติดต่อประสานดียิ่งขึ้น
2. การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการประหยัดลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
3. การพัฒนาบุคลากรช่วยลดระยะเวลาของการเรียนรู้งานให้น้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เข้ามาทำงานใหม่หรือเข้ารับตำแหน่งใหม่ อีกทั้งช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดจากการทำงานแบบลองผิดลองถูก
4. การพัฒนาบุคลากรช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ในการตอบคำถามหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ได้บังคับบัญชาของตน
5. การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นบุคลากรต่าง ๆ ให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

6. การพัฒนาบุคลากรยังช่วยให้บุคคลนั้น ๆ มีโอกาสได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทำให้เป็นคนทันสมัยทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ สมเดช สีแสง (2540 : 727) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร สรุป ได้ดังนี้

1. บุคคลที่มาปฏิบัติงานใหม่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เต็มที่เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติเท่าที่ควร
2. การปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ มีลักษณะเฉพาะของงานที่แตกต่างกันไป มากมายมีวิธีการในการทำงานที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน ดังนั้นก่อนที่บุคคลจะลงมือปฏิบัติงาน จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคคลเหล่านี้ ให้มีความเหมาะสมกับงานที่จะปฏิบัติก่อน
3. แม้บุคคลได้ปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นระยะเวลายาวนาน แต่ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องนโยบาย แผนการปฏิบัติงาน รวมทั้งระบบวิธีการทำงาน ทำให้ บุคคลผู้ปฏิบัติงานอาจปรับตัวไม่ทัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคคลเหล่านี้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นกัน

นาริรัตน์ ตั้งสกุล (2542 : 25) สรุปความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กรอย่างยิ่ง เพราะบุคคลในองค์กร จะต้องมีการปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่จนเกิดความชำนาญ และต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน อยู่เสมอมีการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานของตนเองให้กับองค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด

วินัย คอนโคตรจันทร์ (2542 : 19) สรุปความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรว่า การพัฒนาบุคลากร มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำให้บุคลากรได้รับความรู้ ความสามารถความชำนาญขึ้น ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้ หน่วยงานได้รับผลจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการลด ความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้นซึ่งเป้าหมายสูงสุดของหน่วยงาน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญต่อหน่วยงานหรือองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะการพัฒนาจะช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่และผู้ปฏิบัติงานเดิม ที่อยู่มานานแล้วในหน่วยงานหรือองค์กรให้มีกระบวนการทัศนในการปฏิบัติงาน ที่สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีการสื่อสาร สามารถปรับตัวตลอดจนมีสมรรถภาพในการทำงานขึ้น

3. จุดมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร

ปริศนา เสร์บาง (2541 : 17) สรุปความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดช่วงเวลาของการทำงาน อันจะนำการพัฒนางานในหน้าที่ และส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคคลนั้น

นารีรัตน์ ตั้งสกุล (2542 : 29) สรุปความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า เป็นการมุ่งหวังที่จะให้บุคลากรปรับปรุงเพิ่มพูน และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองตามความรู้ความสามารถในลักษณะต่าง ๆ ภายนอกและภายในจิตใจ เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานนั้นดีกว่าเดิม ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณ และเวลา

วินัย ดอนโคตรจันทร์ (2542 : 10) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การพัฒนาบุคลากรว่า เพื่อให้บุคคลได้มีความสามารถที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และเพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. กระบวนการและวิธีการในการพัฒนาบุคลากร

กระบวนการ วิธีการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วยหลายรูปแบบ มี หน่วยงาน นักวิชาการ เสนอรูปแบบวิธีการ ดังนี้

กรมวิชาการ (2543 : 21-22) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง
2. จัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้เร่งรัดกับการนิเทศจากภายนอก หรือการส่งเสริมสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษากล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจและมีเสรีภาพทางวิชาการ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาในการทำงานร่วมกันได้ แลกเปลี่ยนสิ่งที่เรียนรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรมร่วมประชุม สัมมนา ฝึกปฏิบัติ ที่หน่วยงานหรือสถาบันในการศึกษาต่าง ๆ จัดขึ้น
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และประสบการณ์ในการทำงานกับบุคลากรในสถานศึกษาอื่น

7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู พัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู

8. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้สะสมประสบการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

ประศาสตร์ ร่วมกล้า (2547 : 13) สรุปว่า การพัฒนาบุคลากรมีหลากหลายวิธีการที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานแล้วแต่เหตุผล ความจำเป็นของหน่วยงานนั้น ๆ วิธีการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การปฐมนิเทศ การพัฒนาด้วยกระบวนการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมศึกษาดูงาน การพัฒนาตนเองและการพัฒนาองค์การ ดังนั้น ในการเลือกใช้วิธีพัฒนาบุคลากรของผู้บริหาร ต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าของทรัพยากรทางการบริหาร และเวลาที่ใช้ วิธีการพัฒนาบุคลากร ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถนั้น สามารถดำเนินการได้หลายวิธี คือ

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ
2. การไปศึกษาดูงาน
3. การนิเทศ
4. ส่งไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
5. การชี้แนะสอนงานจากผู้บังคับบัญชา
6. การปฐมนิเทศ

5. แนวทางการพัฒนาในสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาในสถานศึกษาการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาที่ควรดำเนินการ (กรมวิชาการ. 2543 : 21-23) คือ

- 5.1 จัดแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง
- 5.2 จัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้ร้อยรัดกับการนิเทศจากภายนอก
- 5.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษากล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจและมีเสรีภาพทางวิชาการ

5.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ทำงานร่วมกันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน

5.5 สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา ฝึกปฏิบัติการ ที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น

5.6 สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับบุคลากรในหน่วยงานอื่น

5.7 สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู

5.8 สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้สะสมประสบการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

6. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาค้างนี้

6.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

6.1.1 ความหมายของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการอบรมที่มีผู้นิยมใช้มาก โดยผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการจะมีประมาณ 10-25 คน ที่มีความสนใจหรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันมาร่วมกันแก้ปัญหา วิเคราะห์หาทางแก้ไขปัญหาหรือร่วมกันทดลองหาวิธีปฏิบัติใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน โดยผู้ดำเนินการจะต้องจัดเตรียมโครงการ วิทยากร ข้อมูล รวมทั้งสถานที่ วัสดุที่จำเป็น และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม และผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการทุกคนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (ธีระบุทธ์ หล่อเลิศรัตน์. 2543 : 657) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการอบรมไว้ดังนี้

ชารี มณีศรี (2542 : 90) กล่าวว่า เป็นกลวิธีที่จัดให้บุคคล เพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ทักษะ มุ่งเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ในวงแคบอาจกล่าวได้ว่า การอบรมมุ่งปรับปรุงงานในปัจจุบันให้ดีขึ้น การศึกษาเน้นประกอบอาชีพในอนาคต และการพัฒนา เป้าหมายคือ การพัฒนาองค์การให้ดีขึ้น การฝึกอบรมมีขั้นตอนไม่ซับซ้อนเมื่อเทียบกับการศึกษาและการพัฒนาอาจจัดสำหรับบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์การ โดยมีระยะเวลาดำเนินการตามวัตถุประสงค์และหลักสูตรกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2) กล่าวว่า เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและเจตคติในการปฏิบัติให้แก่บุคลากรในหน่วยงานให้สามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผลดียิ่งขึ้นด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพขึ้นตอบสนองความต้องการของหน่วยงานมากขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่องานและต่อหน่วยงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2542 : 213) กล่าวว่า เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ ความชำนาญ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน อาจรวมทั้งการเตรียมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพร้อมที่จะเลื่อนขั้นดำรงตำแหน่งสูงขึ้น ในงานที่มีลักษณะอย่างเดียวกันด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2543 : 620) ได้กล่าวไว้ว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.1.2 ความสำคัญของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2) ได้

กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมไว้ดังนี้

1. หน่วยงานแต่ละแห่งจะมีลักษณะเฉพาะตัว มีแบบแผนการทำงานที่แตกต่างเมื่อรับบุคลากรใหม่เข้ามาในหน่วยงาน บุคลากรเหล่านี้อาจเป็นบุคลากรที่เพิ่งจบมาใหม่สำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานบ้างแล้ว การฝึกอบรมจะช่วยให้สามารถปรับปรุงในการทำงานให้เป็นไปตามแบบแผนของหน่วยงานใหม่ได้
2. ความจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วก็ทำให้หน่วยงานมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถเรียนรู้วิธีการทำงานใหม่ๆ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่เพื่อให้การทำงานมีผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เมื่อทำงานไประยะหนึ่งอาจมีเปลี่ยนแปลงบุคลากรในหน่วยงาน บุคลากรใหม่มาทำงานแทน การฝึกอบรมจะช่วยให้บุคลากรที่มาทำงานแทนเรียนรู้งานและวิธีการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เร็วขึ้น สามารถเริ่มทำงานได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

6.2 การศึกษาดูงาน

1. ความหมายของการศึกษาดูงาน

ชูชัย สมธิธิกร (2542 : 17) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน หมายถึง การนำผู้เข้ารับการอบรมไปชมการทำงานหรือสถานที่จริง โดยมีการบรรยายสรุปประกอบการชมด้วย

นนทวัฒน์ สุขผล (2543 : 31) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้เห็นการปฏิบัติจริงโดยการนำผู้เข้ารับการอบรมศึกษา

นอกสถานที่

สมคิด บางโม (2545 : 92) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน หมายถึง การนำผู้เข้ารับการอบรมไปยังสถานที่อื่น นอกสถานที่ฝึกอบรมเพื่อให้เห็นของจริง เพิ่มความรู้ความเข้าใจได้เห็นการปฏิบัติจริง สร้างความสนใจ และกระตือรือร้น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ข้อจำกัดของการทัศนศึกษา คือ ต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายมาก ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะเจ้าของสถานที่ที่จะไปศึกษาดูงาน

สรุป การศึกษาดูงาน หมายถึง การพัฒนาบุคลากรโดยการพาไปศึกษาดูงานยังสถานที่อื่น เพื่อให้พบเห็นของจริง เพิ่มความรู้ความเข้าใจได้เห็นการปฏิบัติจริง และสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของหน่วยงาน

2. แนวทาง วิธีการ และขั้นตอนการศึกษาดูงาน

สมคิด บางโม (2545 : 95) ได้กล่าวถึง วิธีการและขั้นตอนการศึกษาดูงานไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประสานงานกับแหล่งที่ดูงานในเรื่องวิธีการดูงานว่าควรทำอย่างไร

ขั้นที่ 2 แบ่งกลุ่มผู้รับการอบรม มอบหัวข้อที่จะศึกษาดูงานให้รับผิดชอบ

ขั้นที่ 3 ไปศึกษาดูงานตามเวลากำหนด

ขั้นที่ 4 เมื่อกลับมาแล้วแต่ละกลุ่มรายงานสรุปหัวข้อที่ดูงานพร้อมเสนอแนวคิดในการนำมาปรับปรุงใช้ในหน่วยงานของตนเองให้แก่ที่ประชุมผู้รับการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 ทำรายงานศึกษาดูงาน

สมเกียรติ ศรีจักรวาล (2542 : 45-48) ได้กล่าวถึงแนวทางในการศึกษาดูงานมีข้อดำเนินการ ดังนี้

1. ความเหมาะสมของเนื้อหา สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา ก็คือ เนื้อหาของสถานที่ดูงานนั้นเหมาะสมหรือเป็นตัวแทนที่ดีเพียงใดกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ คำนึงค่ากับที่จะนำผู้เข้าร่วมประชุมเดินทางไปดูงานหรือไม่ สิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กันไป ก็คือ ในเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์เดียวกันนี้ในเส้นทางเดียวกันมีแห่งอื่นอีกหรือไม่ หากมีหลายแห่งก็เป็นทางเลือกเวลาเดินทางไปได้อีกด้วย

2. ระยะเวลา ข้อควรพิจารณาในเรื่องระยะทางก็ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จัดไว้ให้สำหรับการดูงาน เช่น 1 วัน 3 วัน หรือ 7 วัน เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นว่า หากดูงาน

ในหนึ่งวันข่อมแน่นอนว่าระยะทางไม่ไกลเกินไปนัก สามารถเดินทางเข้ากลับเย็นได้ หากระยะเวลา 3 วัน หรือ 7 วัน ติดต่อกัน การพาไปศึกษาดูงานในภูมิภาคที่ไกลออกไป ก็สามารดดำเนินการได้อย่างสบาย

3. การคมนาคม เส้นทางคมนาคมนับว่ามีผลต่อระยะเวลาในการเดินทางมาก หากไม่พิจารณาให้ดี อาจทำให้เสียเวลามาก เช่น การดูงานการศึกษาของ ชาวเขา การเดินทางต้องผ่านถนนลูกรังขรุขระและบางแห่งต้องเดินทางเท้าต่ออีก ในกรณีเช่นนี้ ต้องคำนวณระยะเวลาการเดินทางให้ดี หรือแม้แต่การดูงานในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีถนนคอนกรีตอย่างคึกคักตามท้องเมืองเพื่อเวลารถติดอีกเป็นชั่วโมง

4. กำหนดเวลาดูงาน โดยเฉพาะสถานที่ราชการ ไม่ควรเริ่มเวลา 08.30 น. ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปเจ้าของสถานที่จะเตรียมตัวไม่พร้อม ทำให้เกิดความขลุกขลัก ขึ้น ถ้าเป็นช่วงเช้าควรเริ่มที่เวลา 09.30 น. และตอนบ่ายควรเริ่มเวลา 13.00 น. และ การศึกษาดูงานไม่ควรเกินเวลา 16.00 น. เพราะเจ้าของสถานที่อาจไม่สะดวก หลายคนอาจมี ภารกิจตอนเย็น เป็นต้น ที่สำคัญควรนำคณะไปถึงสถานที่ตามนัดหมาย

5. ค่าใช้จ่ายนับเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ที่จะสามารถไปดูงานได้ใกล้หรือไกล ซึ่งแน่นอนว่าหากงบประมาณน้อย การดูงานก็คงดูได้ ในสถานที่ใกล้ๆ แต่หากมีงบประมาณมาก การดูงานก็สามารถไปได้ไกลและไปได้หลายวัน

6. การสำรวจเส้นทางก่อนเดินทางไปศึกษาดูงานมีข้อดีคือ เป็นการศึกษาคความเหมาะสมของสถานที่กับวัตถุประสงค์ของการดูงาน เป็นการตรวจสอบ ระยะทาง และเวลาที่ใช้ในแต่ละจุด สร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่และสถานที่ สำรวจ ร้านอาหารมื้อกลางวัน และจัดทำแผนกำหนดการเดินทางได้ถูกต้อง

7. การจัดเตรียมยานพาหนะ เมื่อมีการดูงานนอกสถานที่ ก็จำเป็นต้อง มีการจัดเตรียมในเรื่องของยานพาหนะตามมาทันที ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ออกดูงาน สถานที่ดูงาน ระยะเวลา และงบประมาณ ว่าเราจะต้องจัดเตรียมยานพาหนะชนิดใดหรือ หลายชนิด และจำนวนเท่าใด

3. ประโยชน์ของการศึกษาดูงาน

กุลธน ธนาพงศธร (2544 : 517-518) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาดูงานไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างแท้จริง เพราะผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนสามารถประสบพบเห็นได้ด้วยตนเองและโดยตรง

2. ช่วยขยายความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีแต่ความรู้ภาคทฤษฎี และยังไม่มีความประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน

3. ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ทำให้เกิดความกระตือรือร้น เป็นวิธีช่วยเปลี่ยนบรรยากาศจากการฝึกอบรมในห้องฝึกอบรม โดยมีการเดินทางไปยังสถานที่แปลกใหม่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงเกิดความกระตือรือร้น และความสนใจใคร่เรียนรู้มากกว่าเดิม

6.3 การนิเทศภายใน

1. ความหมายของการนิเทศภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 51) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือการสอนหรือการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2544 : 59) กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาในหน้าที่ความรับผิดชอบ ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผลรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษา เพราะผู้นิเทศและผู้เข้ารับการนิเทศทำงานอยู่ร่วมกัน และผู้นิเทศในเรื่องหนึ่งอาจเป็นผู้เข้ารับการนิเทศในเรื่องหนึ่งได้เป็นการรวมพลังกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่าให้แต่ละคน ปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างทำ

กรมวิชาการ (2543 : 16) กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา ครูชำนาญการ ครูผู้ร่วมนิเทศ ดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 26) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการที่จะปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

สรุป การนิเทศภายใน หมายถึง การดำเนินการให้คำปรึกษาช่วยกันแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ ระหว่างผู้บริหารกับ

บุคลากรครูในโรงเรียนหรือระหว่างบุคลากรครูผู้สอนด้วยกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพ การศึกษาของนักเรียน

2. ความจำเป็นของการนิเทศภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 51) ให้ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า การนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน โดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการรวมพลังครู และการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็มีความมั่นใจ มีขวัญ กำลังใจดี มีความภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน จนถึงขั้นเกิดความภูมิใจแล้ว ก็จะปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ จนเป็นนิสัย ทำให้เกิดการพัฒนาที่ถาวร ดังมีคำกล่าวว่าการจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 26) ให้ความจำเป็นของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. พัฒนาคอนเป็นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เพื่อนิเทศแล้วบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน
2. พัฒนางานเป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ประสานสัมพันธ์เป็นการร่วมมือสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
4. สร้างขวัญและกำลังใจเป็นการสร้างความมั่นใจความสบายใจและมีความตั้งใจในการทำงาน

3. กระบวนการนิเทศภายใน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 28) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ

- 1.1 ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.2 ร่วมศึกษา วิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ ที่เป็นยุทธศาสตร์ที่

สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้

- 1.3 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมเพื่อ

กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานต่อไป

1.4 จัดเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับ

การนิเทศ

1.5 สร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูอาจารย์และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ขึ้นดำเนินการนิเทศภายใน กำหนดไว้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 การนิเทศภายในเป็นกลุ่มสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น

2.1.1 การประชุมชี้แจงให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ

2.1.2 การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคนวัตกรรมการสอน

ใหม่ ๆ

2.1.3 การจัดอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า

2.1.4 การร่วมสัมมนาลักษณะสมาคมเครือข่ายวิชาชีพ

2.1.5 การเยี่ยมสถานศึกษา ครูต้นแบบแห่งอื่น ๆ

2.2 การนิเทศเป็นรายบุคคล สามารถทำได้หลายวิธี เช่น

2.2.1 การตรวจบันทึกการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อน

สอนทุกครั้ง

2.2.2 การเยี่ยมชั้นเรียน สร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอนใน

โรงเรียน

2.2.3 การสังเกตการสอน

2.2.4 การให้คำปรึกษา

3. ขึ้นประเมินผล/สรุปผล เป็นการประเมินผลและสรุปผล

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ตามกรอบปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ครูอาจารย์นำไปจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลอาจทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินโครงการ การวิเคราะห์การวิจัย ฯลฯ เพื่อนำผลสรุปที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานนิเทศภายในโอกาสต่อไป

สรุปผลจากการศึกษาเอกสารและคู่มือการพัฒนาบุคลากร พบว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จประกอบด้วยขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการแก้ไขโดยวิธีพัฒนาบุคลากร ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการพัฒนาบุคลากร ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาบุคลากร ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ดังนั้นในการวิจัยเพื่อพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้ จึงใช้

การพัฒนาบุคลากร โดยใช้การพัฒนา 4 ขั้นตอนดังกล่าว และเลือกใช้วิธีหรือกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงานเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติ การนิเทศติดตามช่วยเหลือเพื่อให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถและมีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน

1. ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

คำที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนมีหลายคำ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) การวิจัยของครู (Teacher Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Class Action Research – CAR) เป็นต้น การวิจัยดังกล่าวที่เป็นการวิจัยที่ทำโดยครูทั้งสิ้น

การวิจัยในชั้นเรียนมีความหมายชัดเจนอยู่ในตัว กล่าวคือ เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทและกระบวนการทั้งหลายที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างชัดเจน นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

สุวิมล ว่องวาณิช (2544 : 11) ได้สรุปประโยชน์ของการวิจัยไว้ดังนี้ การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้จากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วมนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตย ที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในการค้นพบร่วมกัน

วีรพล พิลานจันทร์ (2547 : 34) ได้สรุปประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์โดยตรงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น นักเรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้จากครู มาเป็นผู้ร่วมค้นหาคำความรู้ ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนซึ่งเป็นหน้าที่หลัก มาเป็นนักวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและผลจากการวิจัยในชั้นเรียน จะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อนักเรียนครู โรงเรียนและการพัฒนาทางวิชาการ

ทิตนา แฉมมณี (2540 : 5) วิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยในบริบทของชั้นเรียนมุ่งนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตน เป็นการนำ

กระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาครูให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และมีอิสระทางวิชาการ

ประวิต เอราวรรณ (2542 : 3) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้าของครู ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือพฤติกรรมนักเรียน และคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2542 : 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนคือ กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียนคือ การแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาและวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองและเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6) ได้กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูในชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมีการดำเนินการที่มีแผนชัดเจนกระทำอย่างรวดเร็วสามารถนำผลมาใช้ได้ทันที ในระหว่างการทำวิจัยจะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยมีจุดเน้นที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด กระบวนการของการทำวิจัยในชั้นเรียนจะมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

นพดล เจนอักษร (2544 : 19) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนคือ การวิจัยในประเภทหนึ่งที่ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการ ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนปกติในชั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วนำผลที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนหรือใช้ในการแก้ไขปัญหาลearning ของตน รวมทั้งเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

ยุทธนา ปฐมวราชดิ (2544 : 60) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนคือ ร่องรอยของการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบ หรือเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาหรือแสวงหาคำตอบจากข้อสงสัยที่เกิดขึ้น ในการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนอาจเป็นรายบุคคลเป็นกลุ่ม หรือทั้งชั้นเรียนอย่างมีขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การพัฒนาสื่อ หรือวิธีการที่นำมาใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษา และข้อค้นพบที่ได้ในรูปแบบเอกสารการวิจัยหรือการรายงานการพัฒนาผู้เรียน

อนงค์พร สถิตย์ภาคีกุล (2544 : 62) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบที่เกิดขึ้นในห้องเรียนโดยครูผู้สอนเพื่อนำผลมาใช้ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ชาตรี เกียรติธรรม (2545 : 13) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นกระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ โดยเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการวิจัยที่ดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู โดยครูเป็นผู้ทำการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ กล่าวคือ ครูเป็นนักวิจัยที่ทำหน้าที่ทั้งผลิตงานและบริโภคงานวิจัย

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนครูผู้สอนและสถานศึกษา กล่าวคือ ครูผู้สอนนอกจากจะใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังสามารถใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเสนอของกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นได้ ในส่วนของนักเรียนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้นเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน จนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และไม่มีปัญหาทางการเรียนส่วนสถานศึกษาก็สามารถที่บริหารงานวิชาการอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพเกิดผลดีต่อนักเรียนที่จะเป็นพลเมืองของชาติต่อไป

2. รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน

ได้มีนักวิจัยหลายท่าน ได้เสนอรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน ไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

ศุวิมล ว่องวานิช (2544 : 17) ได้นำเสนอรูปแบบและลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนไว้หลากหลายดังจะนำเสนอบางส่วนต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ (Formal and Informal Research) คือ

1.1 การวิจัยแบบเป็นทางการ (Formal Research) เป็นงานวิจัยที่มีแบบแผนการวิจัยอย่างเคร่งครัด มีลักษณะการดำเนินงานและการนำเสนอเหมือนงานวิจัยเชิงวิชาการ (academic research) ของนักวิจัยมืออาชีพ มีการออกแบบการวิจัยที่รัดกุมเพื่อให้ตอบคำถามได้ชัดเจนและมีรูปแบบการนำเสนอรายงานผลการวิจัยที่กำหนดชัดเจนส่วนใหญ่จะจำแนกเนื้อหาสาระออก เป็น 5 บท

1.2 การวิจัยแบบไม่เป็นทางการ (Informal Research) เป็นงานวิจัยที่ไม่ยึดแบบการวิจัยอย่างเคร่งครัดเหมือนการวิจัยเชิงวิชาการ มุ่งเน้นการตอบคำถามการวิจัยแบบเป็นทางการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยก็พยายามใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากการเรียนการสอนตามปกติ การนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุมเพียงประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ งานวิจัยแบบนี้ บางครั้งพบว่าการรายงานเพียง 1 - 2

Calhoun (สุวิมล ว่องวาณิช. 2544 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Calhoun. 1993)

เสนอรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการไว้ว่า

1. การวิจัยของครูแบบทำคนเดียว (Individual Teacher Research) เป็นการวิจัยที่เน้นการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง โดยครูกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไขและหาแนวทางแก้ไขคนเดียว

2. การวิจัยปฏิบัติงานแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) เป็นการวิจัยที่คณะทำงานเป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน มีการทำงานโดยเลือกปัญหาวิจัยที่สนใจร่วมกัน มีการรวบรวมข้อมูล จัดระบบ กระบวนการวิจัยเป็นแบบวงจรต่อเนื่อง มีหน้าที่เหมือนการประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเน้นที่การปรับปรุงในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 8 – 10) ได้กล่าวว่ารูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. การวิจัยโดยครูเพียงคนเดียว (Individual Teacher Action Research) การวิจัยปฏิบัติงานลักษณะเช่นนี้ เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเมื่อครูพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนครูต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการกระบวนการวิจัยด้วยตัวของครูเอง เป้าหมายของการทำวิจัยก็เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอนหรือสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้พฤติกรรมของนักเรียน โดยครูพยายามค้นหาเทคนิค หรือวิธีการแก้ไขให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ ด้วยครูเพียงคนเดียว

2. การวิจัยในชั้นเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) การวิจัยในชั้นเรียนลักษณะนี้ เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเมื่อครู 2 คนพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน จากนั้นจึงวางแผนการทำวิจัยร่วมกัน ครูที่ควรทำวิจัยในลักษณะนี้อาจอยู่โรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียนก็ได้ แต่ต้องมีปัญหาที่มุ่งแก้ไขเหมือนกัน การวิจัยแบบนี้จึงเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนก็ได้ ดังนั้นจำนวนครูที่เข้าร่วมวิจัยจึงมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

3. การวิจัยระดับโรงเรียน (Statewide Action Research) การวิจัยระดับโรงเรียน เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาของโรงเรียน โดยมีผู้บริหารเป็นหัวหน้านำทีมโดยคณะวิจัยประกอบด้วยคณะครู บุคลากรอื่นในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนและคณะที่ปรึกษาจากภายนอก การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียนจะเน้นการปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนใน 3 ด้าน คือ ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน พัฒนานักเรียนและการเพิ่มพูน ความรู้ของบุคลากร

ฝ่ายต่าง ๆ การวิจัยระดับโรงเรียนเป็นการวิจัยที่ซับซ้อนที่สุดที่มุ่งหวังให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการทำวิจัย อย่างไรก็ตามการทำวิจัยระดับโรงเรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และความคิดเห็นกันได้

ชูศรี วงศ์รัตนะ และคณะ (2544 : 9) ได้กล่าวว่ารูปแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เป็นการวิจัยของครูที่ต้องการแก้ปัญหาและพัฒนางานในชั้นเรียนของตน
2. การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Collaborative Action Research) เป็นการวิจัยของครูร่วมกันหลายคนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานในสายชั้นหรือกลุ่มวิชา
3. การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Schooled Action Research) เป็นการวิจัยของผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน อาจารย์หน่วยงานนอกโรงเรียนด้วยก็ได้เพื่อพัฒนาโรงเรียนและสภาพแวดล้อม
4. การวิจัยปฏิบัติการอิงชุมชน (Communit Based Action Research) เป็นการวิจัยเพื่ออาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรจากทุกแห่งมาพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนจะมีรูปแบบคล้าย ๆ คือ การทำวิจัยปฏิบัติการคนเดียว แบบรวมพลังและวิจัยทั้งโรงเรียนซึ่งเป็นการพัฒนาโรงเรียนและบุคลากรสรุปแล้ว การวิจัยทุกระบบจะเป็นการแก้ปัญหาอย่างมีระบบทั้งสิ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

3. กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

ได้มีนักวิจัยและผู้รู้ได้เสนอกระบวนการหรือขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนไว้หลายวิธีด้วยกันดังจะนำเสนอ ดังนี้

กรมวิชาการ (2542 : 7 - 10) ได้ให้หลักการและกำหนดขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดปัญหาและตั้งสมมุติฐาน
3. ขอคำแนะนำปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ
4. ดำเนินการทดลองสอน โดยบูรณาการกับการสอนปกติ
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล

7. แปลผลข้อมูล
8. เขียนรายงานการวิจัย
9. นำผลการวิจัยไปใช้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 43 – 44) ได้เสนอแนะกระบวนการและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหาการวิจัยด้วยการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุ เขียนรายการปัญหาและตั้งสมมุติฐาน การแก้ปัญหา
2. วางแผนวิจัยและออกแบบการวิจัยด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นฐานของการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาตามหลักการและทฤษฎี โดยกำหนดขั้นตอนการวิจัยดังนี้
  - 2.1 กำหนดจุดประสงค์การวิจัยที่ต้องการผลลัพธ์อะไร
  - 2.2 ขอบเขตการวิจัยทำกับเด็กกลุ่มไหน สถานการณ์อย่างไร
  - 2.3 วิธีการวิจัย หมายถึง ขั้นตอนของการดำเนินการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร
  - 2.4 เครื่องมือวิจัย หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยจะใช้ในการเก็บข้อมูล

ขณะทำการวิจัยมีอะไรบ้าง

3. ปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนของการนำแผนการวิจัยไปปฏิบัติดังนี้
    - 3.1 ดำเนินการแก้ปัญหตามแผนที่กำหนด
    - 3.2 เก็บข้อมูลขณะทำการวิจัยด้วยวิธีการสหทาง เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม หรือเก็บผลงาน เป็นต้น
  4. การคิดทบทวน ผู้วิจัยต้องสังเกตผลที่เกิดจากการแก้ปัญหา ประเมินภาพการเปลี่ยนแปลงวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง
  5. ประเมินผล ผู้วิจัยประมวลผลที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการถ้ายังไม่สมบูรณ์ อาจต้องปรับแผนแล้วเข้าสู่วงจรวิจัยใหม่
  6. สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัย
- สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2545 : 18 - 19) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนว่า กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนนั้นเป็นเรื่องที่เราคุ้นเคยอยู่แล้ว ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนง่าย ๆ ดังนี้
1. ขั้นตอนการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของตนเอง (Reconnaissance) ในการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการสอน ครูไม่สามารถเลือกผู้เรียนได้และในห้องเรียนแต่ละห้องก็ไม่มีครูคนไหน โชคดีที่จะไม่ประสบกับปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านพฤติกรรม

ปัญหาด้านการเรียนรู้ และปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่อย่างหลากหลาย ในขั้นนี้ครูสำรวจปัญหาแล้ว เรือนลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุอย่างละเอียด ครูควรทำความเข้าใจกับ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาอย่างต้องแท้ เพราะปัญหาต่าง ๆ เกิดจากปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะ เป็นตัวผู้เรียนทั้งในด้านสมอง สุขภาพ สภาพแวดล้อม แม้กระทั่งพฤติกรรมการสอนของ ครูล้วนแต่เป็นสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งสิ้น ครูหรือวิจัยต้องมี ข้อมูลสภาพปัญหาที่แท้จริง

2. ขั้นการวางแผน (Planning) การวางแผนเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ ประสงค์ วิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อใช้ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาจากปัญหาที่เกิดขึ้น

3. การดำเนินการหรือการปฏิบัติงานตามแผน (Planning) การวางแผนเริ่ม จากการกำหนดวัตถุประสงค์วิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อใช้ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาจาก ปัญหาที่เกิดขึ้น

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ขั้นนี้เป็นการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์ สรุปผลหาคำตอบว่าสิ่งที่ได้ดำเนินงานในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาโดยใช้นวัตกรรมที่กำหนดคนั้นผลสำเร็จเป็นอย่างไร

ซูศรี วงศ์รัตนะ และคณะ (2544 : 79 -81) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของการ วิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยประเภทหนึ่งของการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Classroom Action Research การวิจัยในชั้นเรียนจะเน้นผลที่ เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนอันเนื่องมาจากการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขในการประเมินผลลัพธ์ของยุทธวิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการปฏิบัติ โดยดำเนินการวิจัยตาม ขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้น คือ

1. การวางแผน (Planning) P
2. การปฏิบัติ (Action) A
3. การสังเกต (Observe) O
4. การสะท้อนกลับ (Reflect and Revise) R

ซึ่งเมื่อนำมาดำเนินการทดลองตามขั้นตอนการวิจัยจะเป็นขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือค้นคว้าปัญหา
- ขั้นที่ 2 เตรียมการและวางแผน (Planning)
- ขั้นที่ 3 ปฏิบัติตามแผน (Action)
- ขั้นที่ 4 การสังเกต (Observe)

ขั้นที่ 5 การสะท้อนกลับ (Reflect)

ขั้นที่ 6 วิเคราะห์และสรุปผล

ขั้นที่ 7 เขียนรายงานการวิจัย

4. ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2546 : 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยวิธีการวิจัย
2. เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการค้นคว้าที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้อและครูเกิดการพัฒนาการเรียนการสอน
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ และทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สร้างความเชื่อถือ
4. ทำให้การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาถูกต้องอย่างเป็นระบบเกิดผลดีแก่นักเรียน

นักเรียน

5. เป็นการส่งเสริมสนับสนุน ความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา เนื่องจากการวิจัยประเภทนี้จะส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตย โดยที่ทุกฝ่ายเกิดการและเปลี่ยนแปลงประสพการณ์และยอมรับในการค้นพบร่วมกัน

ครุรักษ์ ภิรมย์ (2544 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีพลังอำนาจในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนได้ทันทั่วทั้งและมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น และจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ครูทำงานได้อย่างมีระบบประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความรู้ลึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในวิชาที่นำมาใช้
4. ช่วยให้โรงเรียนสามารถกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยมีผลวิจัยรองรับ

5. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มศักยภาพ ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อนงค์ เพชรรักษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน พบว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาเพราะเป็นกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนคือ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยในชั้นเรียนน้อย หรือไม่รู้เลย และมีการนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการเรียนการสอนน้อยมาก ผู้บริหารให้ความสำคัญกับนโยบายการวิจัยในชั้นเรียนน้อย และวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการวิจัยมีน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนในสายตาของผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน และผู้บริหารที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายหลักที่ชัดเจน ยกย่องครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียน

กอบกุล จงกลณี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคของการวิจัยในชั้นเรียนมี 4 ด้าน คือ

1. ด้านครูขาดเทคนิคการวิจัย
2. ด้านครูขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ด้านครูขาดปัจจัยเอื้อต่อการทำการวิจัย
4. ด้านขาดการเผยแพร่ผลงานวิจัย

แนวทางในการแก้ไขปัญหา มีทั้งสิ้น 129 ข้อ ซึ่งบางข้อสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้มากกว่า 1 ด้าน ซึ่งในด้านที่ 1 ถึง ด้านที่ 3 มีแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกัน ดังนี้ คือ จัดอบรมสัมมนา จัดหาเอกสาร จัดหาที่ปรึกษาให้คำแนะนำ จัดเวทีเสนอผลงาน จัดให้มีแหล่งข้อมูล จัดเผยแพร่ผลงานวิจัย จัดหาอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวก จัดหาทุนการทำวิจัย จัดเครือข่ายการวิจัย นำผลงานวิจัยไปพิจารณาความคิดความชอบ ติดตามประเมินผล การทำงานอย่างต่อเนื่องสร้างแรงจูงใจทั้งรูปธรรมและนามธรรมและจัดบรรยากาศที่ทำงานให้เป็นบรรยากาศทางวิชาการส่วนในด้านที่ 4 ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย พบว่า ควรเผยแพร่ในรูปของการจัดประชุมสัมมนาจัดเวทีเสนอผลงานวิจัย จัดในรูปของเอกสารเพื่อทำการเผยแพร่ในแหล่งข้อมูลต่างๆ ให้สื่อมวลชน มีส่วนช่วยในการเผยแพร่ในรูปของการนำเสนอทั้งทางโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักรู้

และเกิดความสนใจ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานเป็นรูปธรรม

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเป็นอย่างมาก เพราะการวิจัยเป็นเครื่องมือในการค้นหาแนวทาง ในการพัฒนาการเรียนการสอน ที่มีระบบระเบียบเชื่อถือได้ และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง การวิจัยในชั้นเรียนมีวิธีการที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่จะทำให้ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพด้วยตนเอง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 13-33) ได้กล่าวถึงความหมาย กรอบแสดงลักษณะ กระบวนการวิจัย ขั้นตอน และสรุปหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้

1. ความหมายเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึงการวิจัยประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระเบียบ ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกต การสะท้อนผลผลการปฏิบัติ การดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขได้จริง หรือพัฒนาสถานการณ์ภาพลักษณ์ของสิ่งที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้น โดยนำเอางานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์สภาพปัญหา อันเป็นต้นเหตุให้งานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากนั้นใช้แนวคิดทฤษฎีและประสบการณ์ปฏิบัติงานที่ผ่านมาเสาะหาข้อมูล

3. กรอบแสดงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 4 ลักษณะดังนี้

3.1 เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและร่วมมือ (Participation and Collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยทุกคนมีส่วนสำคัญและมีบทบาทเท่าเทียมกันในทุกกระบวนการของการวิจัยทั้งการเสนอความคิดเห็นเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ตลอดจนการวางแผนการวิจัย

3.2 ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Function) การวิเคราะห์การปฏิบัติอย่างลึกซึ้งจากสิ่งที่สังเกตได้ จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล เพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติ

3.3 ใช้วงจรการปฏิบัติ (The Action Research Spiral) ตามแนวคิดของ (Kemmis McTaggart) คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ตลอดจนการปรับปรุงแผน (Re-Planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจ และได้ข้อเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป

4. กระบวนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ มีขั้นตอนที่สำคัญ ๆ ในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การจำแนกหรือพิจารณาปัญหาที่ประสงค์จะศึกษา ผู้วิจัยและกลุ่มที่ทำการวิจัย จะต้องศึกษารายละเอียดของปัญหาอย่างชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนซึ่งจะทำให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องมีทฤษฎีรองรับ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ การวิเคราะห์สภาพปัญหาควรพิจารณาให้ครบ 4 องค์ประกอบต่อไปนี้ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับครู นักเรียน เนื้อหาวิชา และสภาพแวดล้อม

4.2 เลือกปัญหาสำคัญที่เป็นสาระควรแก่การศึกษาวิจัย เลือกโดยอาศัยทฤษฎีมาร่วมพิจารณาลักษณะปัญหา แล้วสร้างวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนอาจจะสร้างสมมุติฐานของการวิจัย ในรูปแบบข้อความที่ต้องการประเมิน ที่แสดงความสัมพันธ์ปัญหาหลักหรือทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

4.3 เลือกเครื่องมือดำเนินการวิจัยที่จะช่วยให้ได้คำตอบปัญหา ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้มี 2 ลักษณะ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติหรือฝึกหัดตามวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงาน

4.4 บันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ทั้งส่วนที่เป็นความก้าวหน้าและอุปสรรคตามวงจรการปฏิบัติ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติการ สังเกตและการสะท้อนผลการปฏิบัติ เก็บสะสมบันทึกไว้เพื่อใช้ปรับปรุงวงจรปฏิบัติการต่อไป และเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หาคำตอบสมมุติฐาน

4.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ของข้อมูลที่รวบรวมไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่การตรวจสอบรายละเอียด อธิบายสถานการณ์ จัดหมวดหมู่และแยกประเภทของกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อที่เหมาะสม เปรียบเทียบข้อแตกต่างและคล้ายคลึงของข้อมูล

4.6 ตรวจสอบข้อมูลของกลุ่มผู้วิจัยที่ได้พิจารณาไว้แล้วอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสรุปหาคำตอบที่เป็นสาเหตุและวิเคราะห์แก้ปัญหานั้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และจะ

ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยสรุปประมวลเป็นหลักการ (Principle) รูปแบบ (Model) ของการปฏิบัติหรือเสนอเชิงทฤษฎี (Proposition) หรือ (Theory) ทั้งนี้จะต้องอาศัยหลักตรรกวิทยาโดยวิธีอุปมานและความรู้เชิงทฤษฎีด้วย

5. ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กระบวนการวิจัย เมื่อก้าวในเชิงนำไปใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานในโรงเรียน มีวิธีการดำเนินการตามวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

5.1 ขั้นวางแผน (Plan) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาาร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไข ตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหานั้น เกี่ยวกับลักษณะของปัญหาเกี่ยวข้องกับใคร แนวทางแก้ไขอย่างไร และจะต้องปฏิบัติอย่างไร

5.2 ขั้นปฏิบัติ (Action) เป็นการนำแนวความคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นวางแผนมาดำเนินการโดยการวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันของทีมงานประกอบไปด้วย เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงแผน ฉะนั้นแผนที่กำหนดควรมีความยืดหยุ่นได้ปรับได้

5.3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) เป็นการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเข้าช่วย

5.4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา หรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และของระบบการศึกษาที่ประกอบกัน โดยผ่านการถูกอภิปรายปัญหา การประเมินโดยกลุ่มจะทำให้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการประเมินกิจกรรม และเป็นพื้นฐานข้อมูลที่น่าไปสู่การปรับปรุง การวางแผนการปฏิบัติต่อไป

สรุปหลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ต้องตระหนักอยู่เสมอคือ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินการวิจัย นั่นคือ การวิจัยชนิดนี้ไม่ควรจะทำตามลำพังและควรใช้วงจรของกระบวนการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับปรุงแผนงาน แล้วดำเนินการกิจกรรมที่ปรับปรุงใหม่ ซึ่งวงจรของ 4 ขั้นตอน ดังกล่าวจะมีลักษณะการดำเนินการเป็น

บันไดเวียน (Spital) กระทำซ้ำตามวงจรจนกว่าจะได้รับการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย การวิจัยเชิงปฏิบัติการอาจเริ่มต้นด้วยครู นักเรียน หรือนักศึกษา แล้วปฏิบัติการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางพัฒนาขึ้น โดยรับฟังความคิดเห็น ข้อติเตียนของผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้บริหาร และสังคมภายนอกบันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ 2) บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษา และการสื่อสารในห้องเรียนหรือห้องทำงาน และกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข 3) บันทึกของการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพทางสังคม และการจัดระบบการที่ลดอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติ 4) บันทึกผลของการพัฒนาการที่เป็นข้อค้นพบที่สำคัญของการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแจกแจงข้อค้นพบ ที่อยู่ในเชิงอธิบายความ ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปเป็นผลการวิจัย และแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบที่ปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการแก้ปัญหาในเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษานั้น สรุปหลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการได้ดังนี้

6.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นความพยายามที่จะปรับปรุงการศึกษาโดยการเปลี่ยนแปลง (Changing) การศึกษานั้น และการเรียนรู้ลำดับขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงนั้น

6.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานของกลุ่ม (Participatory) และให้การปรึกษาหารือร่วมกันทำงาน (Collaboration) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการฝึกปฏิบัติตามแนวทางที่กลุ่มกำหนด

6.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้การสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) โดยประเมินตรวจสอบในทุก ๆ ขั้นตอน เพื่อปรับปรุงการฝึกหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

6.4 การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการเรียนอย่างมีระบบ (Systematic Learning Process) โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องนำความคดเชิงนามธรรมมาสร้างเป็นข้อสมมุติทดลองฝึกปฏิบัติซึ่งเป็นการทดสอบ (Test) ว่าเป็นข้อสมมุติฐานของแนวคิดนั้นถูกหรือผิด

6.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Start Small) อาจจะเริ่มต้นจากบุคคล นักเรียน คนเดียวที่จะเริ่มดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงบางสิ่งบางอย่างทางการศึกษาให้ดีขึ้น โดยขณะที่ปฏิบัติต้องปรึกษารับฟังข้อคิดเห็นและอาศัยการร่วมปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้อง

6.6 การวิจัยเชิงปฏิบัติเป็นการสร้างความรู้ใหม่ที่ให้แนวทางการปฏิบัติเชิงรูปธรรมจากการบันทึก (Records) พัฒนาการของกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เห็นกระบวนการเข้าสู่ปัญหา การแก้ปัญหา การปรับปรุง และได้ผลสรุปที่สมเหตุสมผล ใน

ขณะเดียวกันสามารถนำสู่ปรากฏการณ์ที่ได้ประมวลเป็นข้อเสนอเชิงทฤษฎี (Proposition) ได้ จากแนวคิดและแนวทางการพัฒนาดังกล่าว จึงขอให้ผู้วิจัยสนใจนำกระบวนการ กำหนดงาน PAOR มาใช้ในการพัฒนาการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็น กระบวนการศึกษาร่วมกัน หรือการแสวงหา ข้อเท็จจริง เป็นระบบกลุ่มของผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้ขั้นตอนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อ ทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือ ข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปอันเป็นการ นำไปสู่การแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหา จนกระทั่งแก้ปัญหา บรรลุเป้าหมายประสบผลสำเร็จ

บริบทของโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง

โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง เปิดทำการสอน จำนวน 40 ห้องเรียน โดยเปิดสอน ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนจำนวน 1,300 คน พนักงานครู 52 คน อัตรา จ้าง 5 คน

วิสัยทัศน์

ภายในปีการศึกษา 2550 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทองจะจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้เรียนรู้อย่างสนุกมีความสุขกับทุกสาระการเรียนรู้ มุ่งสู่คุณธรรม จริยธรรม นำชุมชนพัฒนา ไม่นำพาส่งเสียดิตทุกประเภท มีเหตุผลรับฟังผู้อื่น ยืนหยัดความ สุจริต คิดวิเคราะห์เป็น เน้นการอ่าน รักการทำงาน ประสานการออกกำลังกาย ใช้เทคโนโลยี เป็น เห็นความสำคัญของความเป็นไทย ใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักมัธยัสถ์และอดออม ถนอม สิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ก้าวไกลด้วยการประกันคุณภาพ

ภารกิจ

เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์จึงกำหนดภารกิจเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน

ไว้ดังนี้

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะในการใช้ภาษาและ เทคโนโลยี
2. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี
3. พัฒนาผู้เรียนให้มีนิสัย รักการทำงาน สามารถมีชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมี

ความสุข

4. พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีมารยาทงาม
6. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
7. พัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความได้
8. พัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการประหยัด มัธยัสถ์ และอดออม
9. พัฒนาผู้เรียนให้ห่างไกลยาเสพติดทุกประเภท
10. พัฒนาผู้เรียนให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย รักท้องถิ่น และประเทศชาติ เป็นผู้นำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รู้จักใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

สภาพปัจจุบันและปัญหา

จากผลการประเมินตนเอง(SSR)ของโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ปี 2549 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้และรายวิชาไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ นักเรียนขาดกระบวนการทำงานและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูผู้สอนไม่นำเทคนิควิธีการและสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และจากการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ครูผู้สอนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน ต้องการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาระบบการทำงาน และพัฒนาความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพครู แต่ไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการวิจัยในชั้นเรียน และคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก เพราะที่ผ่านมาในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ทางโรงเรียนได้ใช้วิธีการส่งตัวแทนครูเข้ารับการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น และตัวแทนครูที่เข้ารับการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนก็ไม่ได้นำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนมาขยายผล ทำให้ครูที่ไม่ได้เป็นตัวแทน ไม่มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ไม่สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ และมีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรับสมัครครูผู้สอนเพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คุณภาพนักเรียน และพัฒนาวิชาชีพครูให้มี

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ผดุงศักดิ์ วิไลลักษณ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนโดยรวมและปัจจัยโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านปัญหาอุปสรรคการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านความเข้าใจ และความตระหนักในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยภายนอกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (2) การเปรียบเทียบปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของครูผู้สอน วุฒิศึกษา การผ่านการอบรมและประสบการณ์ในการสอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน (3) การเปรียบเทียบปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันและเมื่อจำแนกตามตำแหน่งของครูผู้สอน วุฒิศึกษา การผ่านการอบรม และประสบการณ์ในการสอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ครูสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนนั้น ได้แก่ ความเข้าใจ และความตระหนักในการทำวิจัยในชั้นเรียน สภาพทั่วไปในการทำวิจัยและปัจจัยภายนอกในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ปัจจัยในการทำวิจัยในชั้นเรียนก็มีปัญหาอุปสรรคที่ควรจะได้ตระหนักและหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ภูษิต บุญอึ้ง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านตะแบงสามัคคี กิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า วงรอบที่ 1 ความรู้ความเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน ดำเนินการฝึกอบรมเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ทดสอบก่อนการฝึกอบรม พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ และทดสอบหลังการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจดี ความรู้ ความสามารถในการเขียนเค้าโครงงานวิจัยในชั้นเรียน ใช้วิธีการระดมสมอง ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน ใช้วิธีการสอนแนะ พบปัญหาและอุปสรรคจากกระบวนการปฏิบัติงาน คือผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเตรียมสื่อไม่พร้อมในการปฏิบัติงาน นักเรียนทำงานช้า เวลาใช้ปฏิบัติกิจกรรมน้อย ความรู้ความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ใช้วิธีการระดมสมอง ผลการประเมิน

อยู่ในเกณฑ์ดี วงรอบที่ 2 ความรู้ความสามารถในการเขียนเค้าโครงงานวิจัยในชั้นเรียน ให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าศึกษาเอกสารเพิ่มเติม ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน ใช้วิธีการสอนเหมาะสมสภาพปัญหาและอุปสรรคคือ สื่อมีขนาดเล็ก สื่อมีสภาพเก่า ไม่น่าสนใจ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีปัญหาการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ความรู้ความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัย ให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ศึกษาเอกสารเพิ่มเติม ผลการประเมินอยู่ในระดับดี การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 2 วงรอบครั้งนี้ ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงานในชั้นเรียนดี ความรู้ความสามารถในการเขียนเค้าโครงงานวิจัยดี ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนพบผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีปัญหาเกี่ยวกับสื่อ เวลาที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรมน้อย การเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูลและผู้เรียนทำงานช้า ความรู้ความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนดี ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความมั่นใจในการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น มีความตระหนักในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนปฏิบัติงานเป็นระบบมีขั้นตอนและมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน เกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงานด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนดีขึ้น

กฤษพงศ์ อยู่เย็น (2547 : 183-193) ได้วิจัยการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้านชัยชนะ อำเภอสองดาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น สามารถดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ครบทุกขั้นตอน การศึกษาดูงาน ทำให้บุคลากรได้รับประสบการณ์ตรง มีความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาโดยกรณีศึกษาใน ผลการพัฒนาทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 4 คน สามารถดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ประสบผลสำเร็จทุกคน มีผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ประสบผลสำเร็จทุกคน มีผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเล่มสมบูรณ์ ผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับดี จำนวน 2 คน ระดับปานกลาง จำนวน 2 คน

เฉลิมชัย สมบัติ (2547 : 91-94) ได้วิจัยการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้านปราสาทสามัคคี อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนาบุคลากรครู โรงเรียนปราสาทสามัคคี ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ไม่สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ ภายหลังจากการพัฒนาโดยการประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การมอบหมายงาน และการนิเทศกำกับติดตาม ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจและ

สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้มีเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่ยังขาดทักษะและไม่มี ความมั่นใจในการ ทำวิจัยในชั้นเรียน และมีบางขั้นตอนตามกรอบการศึกษาที่บุคลากรครูไม่มี ความชัดเจน เท่าที่ควรได้แก่ การออกแบบการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการเขียนรายงานผลการวิจัย

บุญคุ้ม ขาวงาม (2547 : 96-100) ได้วิจัยการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยใน ชั้นเรียน โรงเรียนบ้านทัพไทย อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจด้านความสามารถ การเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียน หลังจากการนิเทศแบบมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนให้ครู นักเรียนผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ทราบถึงสภาพที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้มี โอกาสปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผลของการรวบรวมข้อมูลระหว่างการนิเทศ ผู้ร่วมศึกษาได้นำความรู้มาปฏิบัติกิจกรรมการเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนเป็นผลสำเร็จ ด้านความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนพบว่าบุคลากรมีความสามารถในการทำงานวิจัย ในชั้นเรียนทุกคนส่วนครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังไม่มั่นใจในการเขียนรายงาน การวิจัยในชั้นเรียน

ปิยนุช ด่านกุล (2547 : 71-74) ได้วิจัยการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัย ในชั้นเรียน โรงเรียนประสารวิทยา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนและศึกษาหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ในชั้นเรียน ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถกำหนดปัญหา หรือเป้าหมายการวิจัย กำหนดวิธีการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อการสรุป และการเขียนรายงานการวิจัยแบบง่ายได้ และการจัดให้มีการนิเทศให้คำปรึกษารวมทั้งการ ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการเขียนรายงานสรุป ผลการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ครูมีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนแบ่งปัน ความรู้ทักษะต่าง ๆ ซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเปิดโอกาสให้ ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นต่อการทำงานวิจัยของตน มีความกระตือรือร้นและต้องการพัฒนา งานวิจัยของตนเอง ให้ดียิ่งขึ้นพร้อมทั้งยินดีที่จะถ่ายทอดทักษะที่ได้ จากการพัฒนาตน ในครั้งนี้ให้กับเพื่อนครูที่สนใจอย่างเต็มความรู้เต็มความสามารถเพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

วรรณี วรรณทิพย์กุล (2547 : 69-73) ได้วิจัยการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการ วิจัยในชั้นเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนสุรนารีวิทยา

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาเอกสารและตัวอย่างงานวิจัย
 ในชั้นเรียนการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในวงรอบที่ 1 ทำให้ผู้ร่วม
 ศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้ตามกรอบการศึกษา
 ค้นคว้าทั้ง 5 ขั้นตอน 2 คน มีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 1 คน ยังไม่ชัดเจนในขั้นตอนการ
 วิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมประชุมระดม
 ความคิดวางแผนพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาด้านการนิเทศแบบมีส่วนร่วม
 ผลปรากฏว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้ทุกขั้นตอน สามารถนำ
 ผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
 บรรลุตามความมุ่งหมายและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

วีรพล พิลาจันทร์ (2547 : 88-93) ได้วิจัยการพัฒนานุเคราะห์เกี่ยวกับการวิจัยใน
 ชั้นเรียน โรงเรียนบ้านวังกุ่ม กิ่งอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์
 ในการศึกษาเอกสารด้วยตนเองแล้วพบว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น
 เป็นร้อยละ 69.16 และการเขียนเค้าโครงการวิจัยผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถเขียน
 เค้าโครงได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 66.66 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ผู้ร่วม
 ศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 7 ขั้นตอนโดยรวม
 คิดเป็นร้อยละ 89.58 การทำเค้าโครงการวิจัยที่ได้จากชั้นศึกษาเอกสารด้านการเอามาปรับปรุง
 โดยมีวิทยากรและผู้ศึกษาค้นคว้าให้คำแนะนำ จากการประเมินพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
 ทุกคนสามารถเขียนเค้าโครงได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 90.30 ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปฏิบัติงานตาม
 เค้าโครงการวิจัยจากการประเมินผลการเขียนรายงานการวิจัยในวงรอบที่ 1 ของผู้ร่วมศึกษา
 ค้นคว้าทุกคนพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถเขียนรายงานการวิจัย

วีระศักดิ์ สวางโท (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้น
 เรียนของโรงเรียนเมืองพญาแลวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ให้มีความรู้ความเข้าใจ
 ในด้านกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามกรอบการวิจัยในชั้นเรียน ของหน่วยศึกษานิเทศก์
 กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีอยู่ 7 ขั้นตอน คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การศึกษาแนวคิด
 และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การพัฒนานวัตกรรม การออกแบบการทดลอง การสร้างและพัฒนา
 เครื่องมือ การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์สรุปผล การเขียนรายงานการวิจัย สามารถ
 ทำวิจัยในชั้นเรียนได้และนำความรู้ ความเข้าใจนั้น ไปพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบ
 การวิจัยปฏิบัติการ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หลังจากที่ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้กลยุทธ์ในการ
 พัฒนาด้วยกิจกรรมการพัฒนา 4 กิจกรรม คือ การศึกษาเอกสารงานวิจัยในชั้นเรียน การ

อบรมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศกำกับติดตาม ดำเนินการ 2 วงรอบ พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่ยังมีปัญหาที่พบในการ พัฒนาบุคลากรในการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ขาดประสบการณ์ในด้านการเขียนรายงาน แหล่งการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน มีน้อย และระยะเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียนน้อยเกินไป

สมพร ชัยดิษฐ์ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาครูเกี่ยวกับการทำวิจัยใน ชั้นเรียน โรงเรียนบ้านหนองไข่น้ำอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ครูมีความรู้ความ เข้าใจและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียน การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน และการเขียนรายงาน การวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้หลักการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้น ปฏิบัติการ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล โดยดำเนินการ 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า ก่อน การดำเนินการพัฒนา ครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรวิจัยในชั้นเรียน ไม่กล้า ลงมือปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ขาดผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ขาดการนิเทศของผู้บริหารไม่ ต่อเนื่อง กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย ในชั้นเรียนและการนิเทศติดตาม ผลการดำเนินการในวงรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายมี ความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้ และในขั้นการกำหนดปัญหา การวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 คน สามารถดำเนินการได้ดี ส่วนการเขียน เค้าโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนมีเพียงกลุ่มเป้าหมาย 3 คน ทำได้ดี และอีก 1 คน ทำได้พอใช้และพบปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือและการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 คน สามารถทำได้ไม่ดีเพราะมี ปัญหาในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและขาดความสมบูรณ์เล็กน้อย กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า พัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ คือ การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และการนิเทศติดตาม พบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 คน สามารถตั้งคำถามการวิจัยในชั้นเรียน และเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนได้ดี ส่วนการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนกลุ่มเป้าหมาย 3 คน สามารถดำเนินการได้ดีกว่าเดิมและอีก 1 คน ทำได้ดีและพบปัญหาการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย กลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 คน สามารถเขียนรายงานการวิจัยใน ชั้นเรียนได้สมบูรณ์ดี

จิตรติพงศ์ ประทุมแพง (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัย ในชั้นเรียน โรงเรียนกันทราราม (นุ่่นศึกษาคาร) อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยมีกรอบ

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนา 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การวิจัย การปฏิบัติการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย การสรุปผลการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 3 กิจกรรม ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสอนงาน และการสัมมนาทางวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ด้วยกลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการการสอนงาน และการสัมมนาทางวิชาการ ครูเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนได้ จำนวน 5 คน ส่วนครูอีก 3 คน ยังสับสนในขั้นตอนของการปฏิบัติการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผล และการเขียนรายงานการวิจัย เมื่อดำเนินการพัฒนาวงรอบที่ 2 ด้วยกลยุทธ์การสอนงาน ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนได้เพิ่มขึ้นอีก จำนวน 2 คน ส่วนครูอีก 1 คน ยังไม่สามารถสรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ จึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 3 ด้วยวิธีการสอนงาน เมื่อดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 3 สิ้นสุดลง ครูผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริระ ชะอินทร์วงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเขาพระนอนวิทยาคม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ตามกรอบการวิจัยในชั้นเรียน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และสรุปผล โดยใช้หลักการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ท โดยดำเนินการ 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยดำเนินการตามกลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมิน คำโครงการวิจัย ทำให้กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คน มีความรู้ ความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถเขียนคำโครงการวิจัย และทำวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น คือ การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนยังไม่ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน คือ รูปแบบการพิมพ์ การพิมพ์ผิด การเขียนบรรณานุกรม และสำนวนภาษาที่ใช้ การพัฒนาในวงรอบที่ 2 คือ การนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง และการประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียน ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ มีความเข้าใจ และเกิดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถปรับปรุง พัฒนาการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนเองให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีผลการประเมินการทำวิจัยในชั้นเรียน

ของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คน จากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ พบว่า การพัฒนาครูในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องกำหนดกิจกรรมหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของครู ดังนั้นในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้ จึงเลือกใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 3 กลยุทธ์ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของครู คือ กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์การศึกษาดูงาน และกลยุทธ์การนิเทศภายใน เพื่อที่จะส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครูในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาคุณภาพนักเรียน และพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ฟูลเชอร์ (Fulcher, 2001 : 146-A) ได้ทำการอธิบายโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโครงการหนึ่ง ซึ่งดำเนินการโดยมีความมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยเองกับนักศึกษาวิชาภาษาสเปนในวิทยาลัย ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับชั้นแรงงาน ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ยาวนาน และสะท้อนผลหลายครั้ง และเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในเขตเมืองนั้น เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมตามแนวคิดของ เปาโล ฟรีแอร์ (Paolo Freire) ซึ่งเป็นผู้ชักชวนสมาชิกในชุมชนมาเป็นผู้ร่วมวิจัยในวงจรวัดวัฒนธรรมของเขา นักศึกษาเหล่านี้จึงได้รับมอบอำนาจให้ร่วมมือกันปฏิบัติในการตัดสินใจเกี่ยวกับชั้นเรียนภาษาสเปนของตน ผลการศึกษาพบว่า การรวมเอาการอภิปรายอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับความอ่อนไหวทางวัฒนธรรมเข้ากับการมอบหมายงานให้ทำการสัมภาษณ์นั้นกระทำสำเร็จได้ในชุมชนชาวสเปนในท้องถิ่น ซึ่งนับว่ามีคุณค่าในหลายระดับ การมอบหมายงานดังกล่าวใช้เป็นแบบฝึกหัดการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ทำให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และนักศึกษาได้รับโอกาสมีประสบการณ์ในการสื่อสารตามสภาพที่เป็นจริงในภาษาเป้าหมาย และงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มแรงจูงใจนักศึกษาขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

มิงกูซซี่ (Mingucci, 2001 : 229-A) ได้ทำการศึกษาการทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อประเมินผลกระทบของการทำโครงการวิจัยที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา จำนวน 8 คน กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมในการวิจัยคือ ครูผู้ปฏิบัติงานในโปรแกรมของตนขึ้นมาคนละหนึ่งงาน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ต้องใช้ระยะเวลาสองภาคเรียน

ติดต่อกัน นอกจากนี้ การวิจัยยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าผู้บริหารการศึกษาที่ให้ความร่วมมือกับครูในการวิจัย สามารถส่งเสริมให้เกิดกลุ่มการเรียนรู้ได้อย่างไร การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เครื่องมือหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การจดบันทึก และการบันทึกเกร็ดประวัติ ผลการวิจัยพบว่าครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้รับประโยชน์มากมายหลายอย่างจากการทำวิจัย บางคนกล่าวว่าทำให้เพิ่มความมั่นใจในตนเองและความมั่นใจในวิชาชีพมากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการตอบสนองเพิ่มความมั่นใจในฐานะที่เป็นนักวิจัย และบางคนยังกล่าวอีกว่า สามารถทำให้นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากขึ้น ทำให้ครูเกิดความรู้สึสึกว่าการบรรลุผลสำเร็จงานของพวกเขา เป็นผลมาจากการทำงานวิจัยในชั้นเรียน ยิ่งไปกว่านั้นการวิจัยยังพบอีกว่า การทำงานวิจัยมีส่วนทำให้เกิดการสร้างกลุ่มการเรียนรู้ได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมกับเพื่อนร่วมงาน เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน และร่วมมือกันในการผลิตผลงานที่ได้ออกมาในที่สุด

โครสไดล์ (Croasdailc. 2005 : 961-A) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของครู : กรณีศึกษาการวิจัยของครู จากการศึกษาถึงแม้ว่าจะมีการรายงานคุณค่าของงานวิจัยของครู (อาจารย์) ต่อคณาจารย์และวงการศึกษามากมายในงานเขียนแต่งงานวิจัยเหล่านั้นมาจากกลุ่มอาจารย์บางกลุ่มภายในประเทศเท่านั้น การศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นสนกการจ้ดระเบียบสังคมพบว่า ความข้องเกี่ยวในงานวิจัยของอาจารย์อาจจะมี ความสัมพันธ์กับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและโครงสร้างการบริหารในสถานศึกษา ในการสำรวจถึงผลของปัจจัยต่าง ๆ ของโครงสร้างการบริหาร ได้แก่ วัฒนธรรม (ความเชื่อ) ของสถานศึกษา, คุณค่าของการทำงานเป็นทีม, การตอบสนองและการสนับสนุนต่อการวิจัย, และสะดวกเวลาและวัสดุต่อการทำวิจัย โดยการเก็บข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตจากอาจารย์ 81 คน และผลพบว่า อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีวัฒนธรรมที่สนับสนุนต่อการทำวิจัยของอาจารย์จะมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่หรือเกี่ยวข้องกับงานวิจัย และอาจารย์ที่ให้ข้อมูลยังรายงานถึงการมีส่วนร่วมในการวิจัย เมื่อทีมงานวิจัยมีการตอบสนองต่อการทำวิจัยนั้น ๆ เป็นอย่างคิความ เป็นสมาชิกของกลุ่มวิจัยของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับความข้องเกี่ยวของอาจารย์ในงานวิจัย นอกจากนั้น สภาวะแวดล้อมของสถานศึกษาหรือโรงเรียนมีผลกระทบต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

ลอยด์ (Loyd. 2005 : 8) ได้ทำการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน : ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างการสอนและการวิจัย โดยมักจะถูกอธิบายว่าเป็นข้อบังคับในสถานศึกษาที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนของการสอนและงานวิจัย รูปแบบใหม่มนการทำวิจัยหรือ “การวิจัยในชั้น

เรียน” เป็นการเชื่อมโยงระหว่างศิลปะการสอนของครูและวิธีการทำวิจัย จากการค้นคว้าถึง 25 ปี ของงานวิจัย Micro-OB (พบในห้องเรียน) นอกจากจะทำให้เกิดโอกาสที่ทำงานวิจัยแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของวิธีการพิจารณาหรือคิดที่ชัดเจน จากงานเชิงปฏิบัติการหรือภาคสนาม ในงานนี้พวกเราได้อธิบายถึงแผนการทำ “การวิจัยในชั้นเรียน” หรือห้องเรียน และมีการถกเถียงกันเกี่ยวกับข้อดีหรือผลประโยชน์ต่อนักวิจัยและนักเรียน และกล่าวถึงวิธีการหลัก ๆ การศึกษาและจริยธรรมของ “การวิจัยในชั้นเรียน”

การ์เนอร์ (Garner, 2006 : 74-A) ได้ทำการศึกษาผลสำเร็จของโครงการอ่านเร็ว โดยใช้ Renaissance Learning’s Model Classroom Certification Program อาจารย์ชั้นประถมศึกษาจำนวน 6 คน ได้เข้าร่วมโครงการนี้ และเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการของอาจารย์แต่ละคน วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อหาพัฒนาการของโรงเรียนที่ได้รับการฝึกให้อ่านเร็ว ผลการศึกษาพบว่า การฝึกและสนับสนุนให้อาจารย์ระดับพัฒนาการด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และนอกจากนั้นพบว่า การอ่านของนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นเป็นลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ พบว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ช่วยให้ครูผู้สอนพัฒนาระบบการทำงานของตนเอง สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยครูผู้สอนใช้ผลจากการวิจัยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน หรือการแสวงหาข้อเท็จจริง และวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาคุณภาพนักเรียน และพัฒนาวิชาชีพครูจึงเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากการศึกษาของ กฤษพงษ์ อยู่เย็น (2547 : 183 -193) เฉลิมชัย สมบัติ (2547 : 91- 94) วีระพล พิลาจันทร์ (2547 : 88- 93) วีระศักดิ์ สวงโท (2548 : บทคัดย่อ) พบว่างานวิจัยดังกล่าว ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 3 กลยุทธ์ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาคูงาน และการนิเทศภายใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้กลยุทธ์ ทั้ง 3 กลยุทธ์ดังกล่าว และใช้กระบวนการการทำวิจัยในชั้นเรียนตามขั้นตอนการทำวิจัยของกรมวิชาการ 6 ขั้นตอน (กรมวิชาการ, 2544. : 13-14) ประกอบด้วย

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
2. การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา
3. การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล
6. การเขียนรายงาน

เป็นกรอบในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพนักเรียน และพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY